

ΟΡΟΙ ΜΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Τὸ κατωτέρω ἄρθρον ἀνήκει εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐπιστημονικῶν συμβολῶν, τὰς ὁποίας ὁ ξένος ἐπιστημονικὸς κόσμος ἀποστέλλει εἰς τὸ ἔργον τῶν «Ἀκτίνων» ὡς μηνύματα ἐγκαρδίου χαιρετισμοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἔχει γραφῆ εἰδικῶς διὰ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Περιοδικοῦ μας. Συγγραφεὺς τὸν εἶναι ὁ διαπρεπὴς ψυχίατρος τῆς Γενεύης Arnold Stocker ὁ ὁποῖος ἔχει ἀσχοληθῆ εἰδικῶς μὲ τὰ θέματα τῆς «ψυχολογίας τοῦ βίου». Μαθητὴς τοῦ Freud εἰς τὰ πρῶτά του βήματα ὁ Stocker, ἀνέκων μάλιστα εἰς τὸν στενὸν κύκλον τῶν μαθητῶν τοῦ Βιεννέζου ψυχίατρον, ἀπεσπάρθη ἐνωρὶς ἀπὸ τὸν φροῦδισμόν, κατόπιν τῶν προόδων τῆς νεωτέρας ἰατρικῆς ψυχολογίας, καὶ ἐπεδόθη εἰς μελέτας, αἱ ὁποῖαι μαρτυροῦν τὴν βαθεῖαν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν τοῦ συγγραφέως. Ἴδου μερικὰ τῶν ἔργων του, τὰ ὁποῖα ἔχουν παγκόσμιον κυκλοφορίαν: «Études sur la psychologie de la personne» 1941, «Des hommes qui racontent leur âme» 1943, «La compréhension mutuelle» 1943, «Benjamin Constant ou la névrose compensée» 1941, «De l' âme chez les poètes» 1940, «Le pain dur de Paul Claudel» 1941, «Sexualité infantile troublante ou pudeur enfantine troublée» 1943, «Le Double» 1946. L' amour interdit 1945. Les rêves et les songes 1946. Le désarroi de l' homme moderne 1946.

Δὲν ἀποκρύπτομεν διὸ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος περὶ τῶν «ὄρων μιᾶς χριστιανικῆς ψυχοθεραπείας» γίνεται κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος διὰ τὸν μὴ εἰδικὸν ἀναγνώστην ἀπαιτεῖ κάποιον κόπον διὰ τὴν παρακολούθησιν. Ἄλλ' ὁ κόπος αὐτὸς ἀμβεβεται πλουσίως, διότι ὁ ἀναγνώστης βλέπει ἀπόψεις ἐντελῶς νέας ἐπὶ ἐνὸς θέματος, τὸ ὁποῖον ἀνάγεται εἰς τὸ κεντρικώτερον διὰ τὸν πολιτισμὸν μας ζήτημα, τὸ ζήτημα τῆς προσωπικότητος.

Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος προτίθεται νὰ διατυπώσῃ τοὺς ὄρους μιᾶς χριστιανικῆς Ψυχοθεραπείας, πρέπει προηγουμένως νὰ θέσῃ τὸ ἐρώτημα: Ὑπάρχει ὄντως «ψυχοθεραπεία», εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἔπρεπε νὰ δοθῆ τὸ ὄνομα αὐτό;

Ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀπλή: Ὁ ἰατρὸς ὁ ὁποῖος θεραπεύει μίαν νεύρωσιν (καὶ ἄς ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ νευρώσεις ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον τῆς ψυχοθεραπείας) καθ' ὃ μέτρον θεωρεῖ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὡς σύνολον ἐφαρμόζει, χωρὶς συνήθως νὰ τὸ ὑποπτεύεται ψυχοθεραπείαν χριστιανικὴν. Ἡ «χριστιανικότης» αὕτη, φυσικὰ, δὲν ἔχει ἀκόμη τὸ στοιχεῖον τοῦ ὑπερφυσικοῦ μὲ τὴν θρησκευτικὴν ἔννοιαν-ὁ ρόλος δὲ τῆς θρησκείας εἶναι, ἀκριβῶς νὰ συνδέῃ (religio-religare) τὴν φύσιν πρὸς τὸ ὑπὲρ φύσιν-δεδομένου ὅμως ὅτι ἡ χάρις δὲν καταργεῖ τὴν φύσιν (gratia non follit naturam). Εἶναι φανερόν ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος σέβεται τὴν φύσιν αὕτην, τὴν ἐτοιμάζει, κατὰ κάποιον τρόπον, διὰ τὴν χάριν.

Δὲν πρόκειται ἐδῶ νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὰς συζητήσεις ἐκεῖνας μὲ τὰς ὁποίας ἀψηχο-

λήθησαν, προσφάτως ἀκόμη, οἱ θεολόγοι, διὰ νὰ μάθουν ἂν ἡ φύσις εἶναι κατὰ βάθος ξένη ἢ τοῦλάχιστον ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν χάριν-(ὡσὰν νὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εὐρωμεν φύσιν δημιουργημένην ἀφ' ἑαυτῆς). Θὰ ἀρκεσθῶμεν λοιπὸν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ αὐτῆς τῆς φύσεως.

Ὁ ἰατρὸς ὁ ὁποῖος θέλει νὰ θεραπεύσῃ μίαν ἀσθένειαν, πρέπει προηγουμένως νὰ σπουδάσῃ κανονικῶς ἀνατομίαν καὶ φυσιολογίαν. Μόνον ὕστερα ἀπὸ τὰς σπουδὰς αὐτὰς τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ πλησιάσῃ τὴν παθολογίαν, διότι ἡ νόσος εἶναι μείωσις ἢ ἀνατροπὴ τῆς ὑγείας. Τὸ ἴδιον λοιπὸν πρέπει νὰ συμβῆ καὶ προκειμένου περὶ τῆς ψυχοθεραπείας: Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεραπεύσῃ κανεὶς μίαν νεύρωσιν, ἂν δὲν γνωρίζῃ τὴν κατάστασιν τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρώπου. Καὶ ἀφοῦ ἡ νεύρωσις εἶναι νόσος τῆς προσωπικότητος, πρέπει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ γνωρίζωμεν πῶς εἶναι τὸ πρόσωπον ἐν καταστάσει ὑγείας. Ὁ νευρωτικὸς δὲν παρουσιάζει, πράγματι, καμμίαν ὀργανικὴν βλάβην. Καὶ διὰ νὰ τὸν θεραπεύσωμεν δὲν ἀρκεῖ νὰ τοῦ ὀρίσωμεν κά-

ποιο φάρμακον, τὸ ὁποῖον θὰ πάρῃ χωρὶς νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ πῶς ἐπιδρᾷ τὸ φάρμακον αὐτό. Τοῦτο ἡμπορεῖ νὰ συμβῆ προκειμένου περὶ ἄρρωστος «ὀργανικοῦ», ὁ ὁποῖος δυνατὸν νὰ ἀγνοῇ τελειῶς τὴν φαρμακοδυναμικὴν. Προκειμένου ἴσως περὶ νευρωτικοῦ, τὰ πράγματα εἶναι ἐντελῶς διαφορετικά: Ἐδῶ ὁ ἄρρωστος πρέπει νὰ γνωρίζῃ τί τοῦ συνέβη, καλεῖται δὲ νὰ συμβάλῃ καὶ αὐτὸς διὰ τὴν θεραπείαν του. Ἐχει προσβληθῆ εἰς τὸ σύνολον τῆς προσωπικότητός του καὶ τῆς προσωπικότητος αὐτῆς ἢ ἀποκατάστασις ἐπιδιώκεται, μὲ τὴν συνεργασίαν του.

Ἐπῆρξεν ἐποχὴ-ἀλλοίμονον, συνεχίζεται ἀκόμη I-κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐπεδίωκον νὰ θεραπεύσουν τοὺς νευρωτικούς χωρὶς νὰ ἔχουν σαφῆ γνῶσιν τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρώπου, τῆς ὀλοκληρωτικῶς ὑγιοῦς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Ἐφθασαν ἀκόμη μέχρι τοῦ νὰ θελήσουν νὰ κατασκευάσουν ἕνα κόσμον-νὰ πλάσσουν μίαν ὀλόκληρον κοσμοθεωρίαν μὲ βάσιν τὴν νεύρωσιν: Αὐτὸ εἶναι ὡσάν νὰ βάζῃ κανεὶς τὰ βῶδια ἔμπρὸς ἀπὸ τὸ ἀμάξι, ὡσάν νὰ παρουσιάσῃ κάποιον τυφλὸν ὡς πρότυπον καλῆς ὀράσεως.

Κάθε ἄλλο παρὰ αὐτὸς ὁ δρόμος πρέπει νὰ ἀκολουθηθῆ, προκειμένου νὰ ἐφαρμοσθῆ ψυχοθεραπεία «χριστιανικῆ», ψυχοθεραπεία, ἢ ὁποῖα ἔχει ὡς σημεῖον ἀναχωρήσεως τὴν γνῶσιν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ψυχικῶς ὑγιοῦς (ὀρθοψυχοδοξία). Ἡ ψυχοθεραπεία ἔχει, πράγματι, ὡς σκοπὸν νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ὀλοκληρωμένην φυσικὴν ὑγίαν, ὑγίαν ἢ ὁποῖα προπαρασκευάζει διὰ τὴν ζωὴν τῆς χάριτος. Πρόκειται νὰ καταστήσωμεν ὑγιᾶ ἕνα ἄρρωστον καὶ ὄχι τὸ ἀντίθετον, νὰ κατασκευάσωμεν μίαν εἰκόνα τοῦ κόσμου μέσα ἀπὸ τὸ παραμορφωτικὸν πρῖσμα τοῦ νοσήματος.

Διὰ νὰ φθάσῃ ἴσως κανεὶς εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας, πρέπει προηγουμένως νὰ γνωρίζῃ-τὸ ἐπαναλαμβάνομεν-τί εἶναι ὑγεία τοῦ προσώπου.

Τι λοιπὸν, ἐν πρώτοις, εἶναι πρόσωπον; Ὁλος ὁ κόσμος τελευταίως φαίνεται ν' ἀσχολῆται μὲ τὸ πρόσωπον καὶ τὸν «περσοναλισμόν», χωρὶς νὰ ὀρίζεται ἐπακριβῶς περὶ τίνος πρόκειται. Θέλουν νὰ κάμουν

διάκρισιν μεταξύ ἀτόμου καὶ προσώπου, ἀλλὰ δὲν καλοξεύρουν ἂν πρέπει νὰ τὰ παρουμεν ἄντιτιθέμενα, ἀποκλείοντα τὸ ἕνα τὸ ἄλλο, ἢ ἂν πρέπει νὰ παραδεχθοῦν ἕνα εἶδος συνθήκης μεταξύ τῶν δύο. Εἰς τὴν πραγματικότητα, μέσα εἰς τὸν ἀνθρώπον πρόσωπον καὶ ἄτομον δὲν ἀποκλείουν καθόλου τὸ ἕνα τὸ ἄλλο, ἀλλὰ συντίθενται καὶ τὰ δύο μαζὶ κατὰ μίαν ἱεραρχικὴν τάξιν. Κάθε πρόσωπον εἶναι ἐν ἄτομον, ἀλλὰ δὲν ἰσχύει καὶ τὸ ἀντίστροφον. Δὲν ἀρκεῖ ἢ ὑπαρξίς τοῦ ἀτόμου διὰ νὰ ὑπάρχῃ, καὶ πρόσωπον. Μὲ ἄλλους λόγους, τὸ πρόσωπον εἶναι ἱεραρχία ἀξιών ἢ ὁποῖα κατατάσσει μέσα τῆς ἱεραρχικῶς τὰ στοιχεῖα-τὰς ἀξίας-τὰ ὁποῖα εἰσέρχονται εἰς τὴν ὑπόστασιν ἐνὸς ἀνθρωπίνου ἀτόμου διὰ νὰ τὸ ἀπαρτίσουν.

Μέσα λοιπὸν εἰς κάθε ἀνθρώπινον ἄτομον ὑπάρχει μία καρδία-ἱκανὴ ν' ἀγαπᾷ-μία διάνοια-ἱκανὴ νὰ γνωρίζῃ-καὶ ἕνα σῶμα-ἱκανὸν νὰ «τρώγῃ», μὲ τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν τῆς λέξεως⁽¹⁾. Εἰς φιλοσοφικὴν γλῶσσαν θὰ εἴπωμεν ὅτι ὑπάρχουν τρεῖς τρόποι συμπεριφορᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου ὑποκειμένου ἀπέναντι τῶν ἀντικειμένων πού τὸν περιβάλλουν: Τὸ ὑποκείμενον ταυτίζεται πρὸς τὸ ἀντικείμενον: Εἶναι ἢ ἀγάπη, ἢ αὐτοθυσία. Τὸ ὑποκείμενον σέβεται τὸ ἀντικείμενον μὲ τὸ νὰ τὸ καθιστᾷ σαφές: Εἶναι ἢ γνῶσις. Ταυτίζει τὸ ἀντικείμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον-καὶ ἔχομεν τὸ «χώνευμα», τὴν οἰκαιοποίησιν ἢ ὑποδούλωσιν τοῦ «ἄλλου».

Εἰς τὴν κανονικὴν λοιπὸν κατάστασιν, ἢ ἱεραρχία αὐτὴ ζητεῖ νὰ εἶναι ἢ καρδία εἰς τὴν πρώτην θέσιν, ἢ διάνοια εἰς τὴν δευτέραν καὶ τὸ σῶμα εἰς τὴν τρίτην. Ἄν τὰ σημειώσωμεν ἀντιστοίχως μὲ τὰ τρία πρῶτα γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, ἢ ἱεραρχία τοῦ προσώπου θὰ παρασταθῆ ὡς α, β, γ.

Αὐτὸς εἶναι, πράγματι ὁ κανὼν τῆς

(1) Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκταθῶμεν ἐδῶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπόστασιν τῆς ἀνθρωπίνης συνθέσεως — ἱεραρχίας ἢ ὁποῖα καθιστᾷ δυνατὴν τὴν τάξιν «καρδία, διάνοια, σῶμα». Ἐχομεν ἀσχοληθῆ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ εἰς σειρὰν ὀλόκληρον ἔργων, συγκεκριμένως: Ἡθικὴ θεραπεία τῶν νευρωτικῶν, Πρόσωπον καὶ Κοινωνία, κλπ.

άνθρωπίνης προσωπικότητας, ἡ οὐσία της, ἡ μορφή της ἀπὸ ὀντολογικῆς ἀπόψεως. Εἰς τὴν ζώην ὁμως, εἰς τὰς συγκεκριμένους ἐκφάνσεις της, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἀπόψεως χρονολογικῆς, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀναπτύξεως τοῦ «γίνεσθαι», τὰ πράγματα δὲν ἔχουν πάντοτε οὕτω: Ἐπὶ τοῦ «ὑπαρξιακοῦ» πεδίου ἡ σειρά εἶναι διάφορος⁽²⁾ ἢ ἐμφανίζονται διαστροφαί. Ἐνας πρόχειρος ὑπολογισμὸς τῶν συνδυασμῶν ἐπιτρέπει νὰ λάθωμεν εὐκόλως γινώσκων τῶν δυνατοτήτων συναρμογῆς τῶν τριῶν στοιχείων: α, β, γ. Ἄν σημειώσωμεν μὲ τὴν ἀλφαθητικὴν σειράν (α β γ) τὴν οὐσίαν ἢ ὁποία εἶναι πάντοτε παρούσα εἰς τὰ ἐσώτατα καθὲ ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἢ «ὑπαρξίς» ἢ ἢμπορεῖ νὰ πάρη ἕξ ὄψεις: α' β' γ' (εἶναι ἢ ὑγεία, ὁ κανονικὸς καὶ «σώφρων» ἔφηφος) α' γ' β', β' α' γ', β' γ' α', γ' α' β', γ' β' α' (ὅπου ἔχομεν τὴν «νεύρωσιν»).

Ἴδου ἢ σειρά [ὅπου αβγ εἶναι ἢ σειρά τῶν στοιχείων τῆς οὐσίας καὶ α' β' γ' ἢ σειρά εἰς τὴν «ὑπαρξιν»].

$$\begin{array}{cccccc} \alpha - \alpha' & \alpha - \alpha' & \alpha \times \beta' & \alpha \times \beta' & \alpha \times \gamma & \alpha \times \gamma \\ \beta - \beta' & \beta \times \gamma' & \beta \times \alpha' & \beta \times \gamma' & \beta \times \alpha' & \beta \times \beta' \\ \gamma - \gamma' & \gamma \times \beta' & \gamma - \gamma' & \gamma \times \alpha' & \gamma \times \beta' & \gamma \times \alpha' \end{array}$$

Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ εἰσέλθωμεν ἐδῶ εἰς τὰς λεπτομερείας τῶν διαφόρων παραπλανήσεων. Ἐχομεν ὁμιλήσει περὶ αὐτοῦ εἰς πολλὰ τῶν ἔργων μας, συγκεκριμένως εἰς τὰ ἀφιερωμένα εἰς τὴν μελέτην τῶν προβλημάτων τῆς προσωπικότητας. (Ὁ Διπλοῦς. Πρόσωπον καὶ Κοινωνία κλπ.). Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ μὴ ἐπανέλθωμεν ἐδῶ παρὰ μόνον εἰς τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν «κανονικότητα» ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς Χριστιανικῆς Ψυχοθεραπείας. Μόνον τὸ «κανονικόν» δν εἶναι ἰκανὸν νὰ ἀνταποκρι-

(2) Εἰς τὸ παιδί, τὸ γ ἀναπτύσσεται πρῶτον, ὕστερον τὸ β καὶ τέλος τὸ α. Τὸ ἀρχαῖον αἰνίγμα τὸ ὅπου εἶχε θίσει εἰς τὸν Οἰδίποδα ἢ Σφίγξ, τὸ φανερῶναι αὐτὸ πολὺ καλῶς. Πράγματι, ποῦτον εἶναι αὐτὸ ὃν πού ἔχει μίαν μόνον φωνήν καὶ πού βιδίζει μὲ τέσσαρα πόδια τὸ πρῶτ', μὲ δύο τὸ μεσημέρι καὶ μὲ τρία τὸ βραδύ παρὰ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὅπου ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ νηπίου ἀνεβαίνει σιγά-σιγά πρὸς τὴν φηβείαν καὶ τέλος πρὸς τὴν συνετὴν ὠριμότητα πού σηρίζεται εἰς τὸ «σκηπτικόν», γινώσκον τὸ ἀρχηγὸν ἢ τοῦ πατριάρχου;

θῆ εἰς τὴν θεμελιώδη θείαν ἐπιταγὴν ἢ ὁποία ἐπιτάσσει εἰς τὸν ἄνθρωπον, μετὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον. Ἄλλ' ἢ τελευταία αὕτη ἐπιταγὴ, τὸ λέγει ἢ Ἰδία, δὲν εἶναι δυνατὴ παρὰ μόνον ὅταν γνωρίζη κανεὶς νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἑαυτὸν του: Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτὸν.

Ἡ ὑφὴ τοῦ προσώπου, ἢ ὁποία παρεστάθη σχηματικῶς ἀνωτέρω, δεικνύει τὰ ἀποτελέσματα, ὅτι μόνη ἢ πρώτη θέσις-ὅπου τὸ α' β' γ' τῆς ὑπάρξεως ἀντιστοιχεῖ, σημείον πρὸς σημείον, πρὸς τὸ αβγ τῆς οὐσίας-πραγματοποιεῖ τὴν «ταυτότητα»⁽³⁾ τοῦ «ὑποκειμένου» πρὸς τὸ «ἀντικείμενον», δηλαδὴ τὴν ἀγάπην εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς προσωπικότητας. Ἡ ἀνθρωπίνη «οὐσία», πράγματι, εἶναι «ἀντικειμενική»-δὲν τὴν ἔχομεν δώσει ἢμεῖς εἰς τὸν ἑαυτὸν μας. Μᾶς ἔχει δοθῆ καὶ δὲν μᾶς εἶναι δυνατόν νὰ τὴν ἀλλάξωμεν-ἐνῶ ἢ «ὑπαρξίς» εἶναι «ὑποκειμενική». ἢμπορεῖ κανεὶς νὰ ζήσῃ ὅπως τοῦ ἀρέσει, νὰ χάσῃ ἢ νὰ εὔρη τὸν ἑαυτὸν του. Εὐρίσκει κανεὶς τὸν ἑαυτὸν του, ὅταν ἢ θέσις τῆς ὑπάρξεως διατηρῆ τὴν ταυτότητα μὲ τὴν θέσιν τῆς οὐσίας. Χάνει κανεὶς τὸν ἑαυτὸν του ὅταν ἢ «ὑπαρξίς» κάνει τὰ δικά της» ὅ,τι θέλει αὕτη, μὲ «πρωτοτυπία» ἢ ὁποία τὴν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἀληθινήν τῆς προέλευσιν, προέλευσιν πού εἶναι συγχρόνως ὁ ἀληθινὸς του «τελικὸς σκοπός».

Αὐτὰ διὰ τὴν φυσικὴν τάξιν.

Εἶπομεν ὅτι ἢ φύσις αὕτη, ὅταν εἶναι ὕγιης, ἔχει δημιουργηθῆ κατὰ τρόπον ὥστε ν' ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς Χάριτος. Τὸ κάμνει αὐτό, διότι εἶναι «ἐτόιμη» νὰ ἀκούσῃ ὅ,τι τὴν τελειοποιεῖ. Ἡ ὑπερφυσικὴ τελειοποίησις προϋποθέτει προσπάθειαν συμμετοχῆς ἐκ μέρους τοῦ δημιουργήματος-ὁ ἄνθρωπος καλεῖται νὰ συνεργασθῆ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς του. Μία λοιπὸν ἀπὸ τὰς προϋποθέσεις τῆς συμμετοχῆς εἶναι, ἀκριβῶς, ἢ γινώσις καὶ ἢ ἀγάπη πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας, γινώσις καὶ ἀγάπη πού μᾶς δει-

(3) Ταυτότητα «θέσεως» καὶ ὄχι ταυτολογία.

κνύουν εἰς ποῖον σημεῖον ἢ ἀνθρωπίνη φύσις ἔχει δημιουργηθῆ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Δημιουργοῦ τῆς.

Πράγματι, ἡ οὐσία (α β γ) καὶ ἡ ὑπαρξις (α' β' γ') ἀποτελοῦν δυάδα ἢ ὁποῖα μόνον μὲ τὸν δεσμὸν ποὺ τὰς ἐνώνει εἰς κάτι ποὺ εἶναι ἐνότης καὶ τριάς συγχρόνως, γίνεται πραγματικὴ καὶ ζῶσα. Ὁ δεσμός λοιπὸν αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι «εὐθύς», χωρὶς διαστροφήν, ὅπως δεικνύουν αἱ ὀριζόντιοι γραμμαὶ τῆς εἰκόνας ποὺ παριστᾷ σχηματικῶς τὴν πρώτην θέσιν. Ἄμα ὑπάρξει ἀπομάκρυνσις εἰς τὸ πεδίου τῆς ὑπάρξεως, (αἱ πέντε ἄλλαι θέσεις), ὁ δεσμός «στραγγαλίζεται» ἐν μέρει ἢ ἐξ ὀλοκλήρου, ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως, καὶ ἡ ζωοποιὸς πνοὴ ἢ ὁποῖα θὰ ἔπρεπε νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐνότητα τοῦ προσώπου, ἐμποδίζεται εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς: Καὶ αὐτὸ μεταφράζεται εἰς ἀνησυχίαν, ἀγωνίαν, καταπιεστικὰς ἰδέας, κλπ. κλπ.

Ὁ «υἱὸς»-διότι ἡ ὑπαρξις εἶναι κατὰ κάποιον τρόπον ὁ υἱὸς τῆς οὐσίας ποὺ τὴν γεννᾷ (χωρὶς καὶ νὰ «π ρ ο η γ ἦ τ α ι» αὐτῆς-εἶναι σύγχρονος)-ὁ υἱὸς ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν «πατέρα» ὡς ἄσωτος υἱός. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ὑπαρξίν του ἀπομακρύνεται οὕτω ἀπὸ τὴν οὐσίαν του, προδίδει, ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ, τὴν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ. Ἐν τῷ Θεῷ ὁ υἱὸς δὲν ἀπομακρύνεται ποτὲ ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ ὁ δεσμός ὁ ὁποῖος τοὺς ἐνώνει, ἢ ὑπέροχος Ἀγάπη, εἶναι πάντοτε «εὐθύς».

Ἀκόμη περισσότερο. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ γίνεται «ἄσωτος υἱός» ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ὑπάρξεως προδίδει ἐπίσης καὶ τὸν Χριστόν. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Λόγος ποὺ ἔγινε σὰρξ, εἶναι ὁ Θεὸς ὁ ὁποῖος μὲ τὴν τελείαν ἀγάπην ἐταυτίσθη μὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης του, τὸ ἐνεσαρκώθη: Εἶναι τὸ τέλειον πρότυπον τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ πρότυπον αὐτὸ λοιπὸν κάθε ἄνθρωπος τὸ φέρει μέσα του, μέσα εἰς τὴν οὐσίαν του. Ἡ οὐσία αὐτῆ εἶναι σὰν μία ἀντανάκλασις τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸ ἐσώτερον βάθος καθενός μας: *Intimior intimo meo*, Εἶναι ὁ Θεὸς ὁ ὑπάρχων καὶ παραμένων μέσα μας, διὰ τὸν ὁποῖον ὁμιλοῦν τόσαι μαρτυρίαι, ὁ ἐν ἡμῖν Θεὸς ὁ ὁποῖος δὲν παύει δι' αὐτὸ

νὰ εἶναι ὁ ἄνωθεν Θεός. Τὸ μυστήριον τῆς διπλῆς φύσεως τοῦ Χριστοῦ-ἐν μόνον πρόσωπον, ἀλλὰ δύο φύσεις, θεία καὶ ἀνθρωπίνη, ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἀληθινὸς ἄνθρωπος-ὑπενθυμίζει εἰς τὸν Χριστιανὸν ὅτι πρέπει νὰ ζῆσῃ μιμούμενος τὸν Θεὸν ποὺ ἔγινεν ἄνθρωπος καὶ ὄχι νὰ ὀνειρεύεται τὸν ἄνθρωπον ποὺ κάμνει τὸν ἑαυτὸν τοῦ Θεοῦ, ποὺ θεοποιεῖ τὸν ἑαυτὸν του: Ὁ ἄνθρωπος θεοποιεῖται ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τὴν ὁποῖαν φέρει ἐντὸς αὐτοῦ-εἰκόνα εἰς τὴν ὁποῖαν ὀφείλει νὰ μείνῃ πιστός-διότι ἡ φύσις του εἶναι «φυσικῶς» χριστιανικὴ. Παραφράζοντες τὸν Τερτυλλιανόν-*anima naturaliter christiana*- (ἡ ψυχὴ φύσει χριστιανικὴ) δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας τῆς, ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὀλοκλήρος εἶναι χριστιανικὴ: *Natura humana naturaliter vel ut dicam essentialiter christiana*, ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη εἶναι φύσει, ἢ διὰ νὰ εἴπω οὕτω, κατὰ τὴν οὐσίαν τῆς, χριστιανικὴ. Ὁ ἄνθρωπος δὲν μεταβάλλεται εἰς Θεὸν-ἔσεσθε ὡς Θεοί! (4)-εἶναι Θεός, ἐν τῇ ὁμοίωσει του πρὸς τὸν Χριστόν: Θεοί ἐστε! (5)

Κάθε λοιπὸν Ψυχοθεραπεία ποὺ θέλει νὰ φέρῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ἑαυτὸν του, διὰ νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὸν ἀληθινόν του δρόμον, πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἀναλογίαν αὐτῆν, μεταξὺ τοῦ δημιουργήματος καὶ τοῦ Δημιουργοῦ του-τὴν ἐνο-τριαδικὴν ὑφὴν τοῦ προσώπου-καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ποὺ εὑρίσκεται χαραγμένη εἰς τὸ ἐσώτερον βάθος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως-τὴν αἰδιον οὐσίαν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἱεραρχίας τῶν στοιχείων ποὺ ἀπαρτίζουν τὸ ἄτομον. Ὁ ἰατρός ὁ ὁποῖος ἔχει μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν σαφῆ γνῶσιν τοῦ τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐν καταστάσει ὑγείας-ὀρθοψυχοδοξία-ξεύρει ποὺ πηγαίνει, ὅταν ἐπιχειρῇ νὰ ἐπαναφέρῃ ἕνα ἄρρωστον εἰς τὴν εἰρήνην, εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς τάξεως-*pax est tranquillitas ordinis*-εἰρήνη εἶναι ἡ ἡρεμία τῆς τάξεως-τὴν ὁποῖαν τὸ νόσημα τὸν ἔκαμε νὰ χάσῃ.

ARNOLD STOCKER

(4) *Γεν. 3, 5.*

(5) *Ἰωάννου, 10, 34.—Ψαλμ. 82, 6.*